

Sygn. akt I C 1281/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Izabela Kosińska – Szota

Protokolant Lucyna Kazimierzuk

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2014 r. w Kłodzku na rozprawie

sprawy z powództwa(...)S.A z siedzibą we W.

przeciwko M. C.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną umowę darowizny lokalu mieszkalnego nr (...)położonego w N.przy ul. (...), dla którego prowadzona jest księga wieczysta (...) zawartą w dniu 9 kwietnia 2009 r. między pozwanym M. C.a A. J.przed notariuszem U. R.. Anr (...)w stosunku do powoda (...) S.Az siedzibą we W., któremu przysługują wierzytelności wobec A. J.stwierdzone tytułami wykonawczymi w postaci nakazu zapłaty z dnia 14 marca 2011 r. sygn. akt VI Nc-e 50701/11, wyroku Sadu Rejonowego w Kłodzku z dnia 11 października 2011 r. sygn. akt I C upr 189/11 i nakazu zapłaty z dnia 17 marca 2011 r. sygn.. akt VI Nc-e 50719/11;

II. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 4 227 (cztery tysiące dwieście dwadzieścia siedem) zł tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1281/13

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) S.A.z siedzibą we W.w pozwie przeciwko M. C.wniosła o uznanie umowy darowizny rep. A nr(...)lokalu mieszkalnego nr (...)położonego w N.przy ul. (...)objętego księgą wieczystą nr (...) zawartej w dniu 9 kwietnia 2009 r. pomiędzy pozwanym M. C.a A. J.za bezskuteczną w stosunku do powoda, któremu przysługują wierzytelności wobec A. J.stwierdzone tytułami wykonawczymi w postaci nakazu zapłaty z dnia 14 marca 2011 r. sygn. akt VI Nc-e 50701, wyroku z dnia 11 października 2011 r. sygn., akt I Cupr 189/11 i nakazu zapłaty z dnia 17 marca 2011 r. sygn. akt VI Nc-e 50719/11 i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że jest wierzycielem A. J. na podstawie wyżej powołanych tytułów wykonawczych i nie mogąc wyegzekwować świadczeń dobrowolnie, wystąpiła o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, lecz pomimo dokonanych zajęć składników majątku dłużnika oraz wierzytelności postępowanie egzekucyjne nie przyniosło oczekiwanych rezultatów, ponieważ przeciwko A. J. było prowadzonych 5 egzekucji z wniosku różnych wierzycieli. Strona powodowa podała, że prowadzone postępowania egzekucyjne okazały się bezskuteczne, lecz komornik poinformował powoda, że dłużniczka umową darowizny przeniosła prawo własności lokalu mieszkalnego położonego w N. przy ul. (...) na osobę trzecią. Strona powodowa ustaliła, że przedmiotowy lokal mieszkalny był jedynym składnikiem majątku, do którego powód mógłby skierować egzekucję, lecz na skutek darowizny dłużnika pozbawiła się najbardziej wartościowego składnika majątku. Zdaniem strony powodowej nie ma wątpliwości co do tego, że dłużniczka wyzbywając się lokalu miała świadomość, że uniemożliwia w ten sposób

ewentualne zaspokojenie wierzycieli i zdawała sobie sprawę, że posiada zobowiązania, które mogą być egzekwowane z należącego do niej lokalu mieszkalnego.

Pozwany M. C. na rozprawie w dniu 8 stycznia 2014 r. nie zgodził się z pozwem podnosząc, że zapłacił za przedmiotowe mieszkanie przy wykupie, a siostra wpłacała tę kwotę.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. J. była najemcą lokalu mieszkalnego położonego N. przy ul. (...) i z uwagi na to, że wraz z mężem uzyskali spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, chciała zwrócić lokal komunalny. W tym czasie pozwany wraz z matką i braćmi wyprowadzili się z lokalu konkubenta matki i zamieszkali w mieszkaniu na ul. (...) w N., a A. J. wyprowadziła się z tego lokalu. A. J. zameldowała M. C. w tym lokalu w dniu 20 lipca 2004 r. Pozwany zaproponował, że przekaże siostrze A. J. pieniądze na zakup tego lokalu, by ta wykupiła to mieszkanie. Pozwany posiadał pieniądze, ponieważ wówczas pracował. A. J. była uprawniona do nabycia lokalu za cenę pomniejszoną o bonifikatę. W dniu 15 października 2004 r. pozwany M. C. i A. J. zawarli umowę, na podstawie której pozwany przekazał A. J. kwotę 3 000 zł z przeznaczeniem na nabycie przez nią mieszkania komunalnego, które następnie miała przekazać pozwanemu i zameldować go na pobyt stały. W umowie wskazano, że A. J. mimo, że będzie właścicielem mieszkania nie będzie mogła nim dowolnie dysponować, w szczególności sprzedać, zastawić i podarować, a po upływie 4 lat od podpisania umowy przekaże w formie darowizny nieruchomość M. C. zawartej notarialnie.

Dowód:

- umowa wstępna darowizny mieszkania z dnia 15.10.2004 r. – k.52 – 53
- zeznania świadka A. C. – k.74
- zeznania świadka A. J. – k.90 - 91
- zaświadczenie z dnia 05.05.2014 r. – k.96
- zeznania pozwanego – k.112

W dniu 31 grudnia 2004 r. A. J. nabyła przedmiotowy lokal od Gminy Miejskiej N..

Dowód:

- akt notarialny z dnia 31.12.2004 r. – k.94 - 95

A. J. przeprowadziła się do lokalu spółdzielczego, była bez pracy i po odbyciu stażu uzyskała dotację z urzędu pracy i 1 lipca 2006 r. podjęła działalność gospodarczą. Następnie zaczęła zaciągać zobowiązania, by rozwijać prowadzoną działalność handlową.

Dowód:

- zeznania świadka A. J. – k.90 - 91

W dniu 8 stycznia 2007 r. A. J. zawarła umowę kredytu z (...) Bankiem S.A. z siedzibą we W. na kwotę 2 947,37 zł. W dniu 11 października 2011 r. Sąd Rejonowy w Kłodzku wydał wyrok zasądający od A. J. na rzecz strony powodowej kwotę 2 606,69 zł, któremu następnie została nadana klauzula wykonalności.

Dowód:

- umowa z dnia 08.01.2007 r. – k.15 - 18
- wyrok SR w Kłodzku z dnia 11.10.2011 r. – k.19

- postanowienie SR w Kłodzku z dnia 01.12.2011 r. – k.20

W dniu 10 lipca 2007 r. A. J. zawarła z (...) Bankiem S.A. z siedzibą we W. umowę pożyczki nr (...) w kwocie 24 446,89 zł. (...) Bank S.A. poinformował dłużniczkę o sprzedaży wierzytelności wynikającej z tej pożyczki. Strona powodowa jako nabywca wierzytelności uzyskała nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym przeciwko A. J. na kwotę 28 446,50 zł.

Dowód:

- umowa pożyczki z dnia 10.07.2007 r. – k.8 – 10

- informacja z dnia 19.11.2009 r. – k.11

- nakaz zapłaty z dnia 14.03.2011 r. – k.12

- postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności z dnia 11.07.2011 r. – k.13

W dniu 29 stycznia 2008 r. A. J. zawarła z (...) Bankiem S.A. z siedzibą we W. umowę kredytu w kwocie 4 576,27 zł. Strona powodowa uzyskała przeciwko A. J. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym zasądzający na jej rzecz kwotę 5 478,11 zł w sprawie VI Nc-e 50719/11, któremu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 11 maja 2011 r.

Dowód:

- umowa z dnia 29.01.2008 r. – k.21 – 24

- nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 17.03.2011 r. – k.25

- postanowienie z dnia 11.05.2011 r. – k.26

Początkiem 2008 r. A. J. zaprzestała spłacania zobowiązań, zaciągnęła kolejny kredyt, by spłacić wcześniejsze zobowiązania. W kwietniu 2008 r. wyrejestrowała swą działalność gospodarczą. Zarejestrowała się w urzędzie pracy jako bezrobotna. Dłużniczka oprócz wierzycieli (...) Banku S.A. i (...) Bank S.A. miała też innych wierzycieli.

Dowód:

- zeznania świadka A. J. – k.90 - 91

W dniu 9 kwietnia 2009 r. A. J. i pozwany M. C. zawarli umowę darowizny, na mocy której A. J. darowała pozwanemu lokal mieszkalny położony w N. przy ul. (...) opisany w księdze wieczystej (...), a pozwany tę darowiznę przyjął.

Dowód:

- akt notarialny z dnia 09.04.2009 r. – k.35 – 37

W chwili dokonania darowizny A. J. nie miała innego majątku, posiadała towar z prowadzonej działalności gospodarczej, który sprzedawała na giełdach i targach. Dowód:

- zeznania świadka A. J. – k.90 - 91

Wszczęta przeciwko A. J. egzekucja nie przyniosła zaspokojenia strony powodowej, ponieważ nie stwierdzono majątku ruchomego przedstawiającego wartość handlową, dłużniczka nie pracowała, nie pobierała świadczeń z ZUS, była osobą bezrobotną.

Dowód:

- wysłuchanie wierzyciela przed zawieszeniem lub umorzeniem postępowania z dnia 23.12.2011 r., 05.04.2012 r i 12.08.2012 r. – k.27 – 29

- zawiadomienie o dokonanych czynnościach z dnia 09.09.2013 r. – k.30

W dniu 9 października 2012 r. strona powodowa i dłużniczka A. J. wraz z R. H. zawarły zobowiązanie, w którym A. J. zobowiązała się do ratalnej spłaty swoich zobowiązań wobec strony powodowej.

Dowód:

- zobowiązanie z dnia 09.10.2012 r. - k.67

W wyniku wyjawienia majątku przez dłużniczkę okazało się, że dłużniczka nie posiada żadnego majątku nadającego się do egzekucji.

Dowód:

- wykaz majątku – k.32 - 33

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku zawiesił postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty z dnia 17 marca 2011 r. w sprawie VI Nc-e 50719/11 w sprawie z wniosku strony powodowej przeciwko A. J..

Dowód:

- postanowienie z dnia 23.09.2013 r. – k.66

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z przepisem art.527 § 1 – 3 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika jednoznacznie, że strona powodowa jako wierzyciel A. J. nie uzyskała zaspokojenia, co wynika z pism komornika dotyczących wysłuchania wierzyciela przed zawieszeniem czy umorzeniem egzekucji oraz wykazu majątku złożonego przez A. J.. Okoliczność, że od 2012 r. dłużniczka spłaca wierzyciela po 300 zł miesięcznie nie ma znaczenia, ponieważ w okolicznościach niniejszej sprawy należy wziąć pod uwagę stan istniejący w dacie dokonania darowizny przez dłużniczkę na rzecz pozwanego M. C.. Jak wykazała strona powodowa, w 2007 i 2008 r. A. J. zaciągała zobowiązania z tytułu pożyczki w (...) Banku S.A. i z tytułu kredytu w (...) Bank S.A. Wiedziała zatem, że była dłużnikiem tychże banków, a następnie, jak zeznała, początkiem 2008 r. zaprzestała spłaty swoich zobowiązań. W związku z tym stwierdzić należy, że w dacie dokonania darowizny w dniu 9 kwietnia 2009 r., niezależnie od tego, że nie zostały jeszcze wydane orzeczenia dotyczące spłaty tych zobowiązań z tytułu pożyczki i kredytów, dłużniczka A. J. zdawała sobie sprawę, że skutek zawarcia umowy darowizny może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jej majątku, a zatem działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Ponadto, zgodnie z art.529 k.c. jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Zawierając

umowę, dłużniczka nie prowadziła już działalności gospodarczej, była bezrobotna, ponieważ z jej zeznań wynika, że działalność gospodarczą zakończyła końcem kwietnia 2008 r. Ponadto A. J. podała w zeznaniach, że w dacie darowizny przedmiotowego lokalu nie miała innego majątku jak rzeczy niewartościowe, a ponadto posiadała niesprzedany towar z uprzednio prowadzonej działalności gospodarczej. Pozwany jednak nie wykazał o jakiej wysokości dłużniczka tenże towar posiadała, a także czy stanowił on jej wartość. Nie udowodnione zostało, by A. J. w dniu 9 kwietnia 2009 r. była wypłacalna, bądź by spłacała wierzycieli. Wyzbywając się więc lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w N. pozbawiła się jedyne go składnika majątkowego, jak słusznie wskazała strona powodowa. Wskazane wyżej okoliczności świadczą jednoznacznie o niewypłacalności A. J. i uświadamianiu sobie przez nią pokrzywdzenia wierzycieli.

Pozwany wskazywał, że nie wiedział o działaniu dłużniczki ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, jednak jest bratem dłużniczki A. J., a więc zgodnie z przepisem art.527 § 3 k.c. jest osobą będącą w bliskim z dłużnikiem stosunku. Więzy pokrewieństwa, w szczególności te najbliższe tworzą niewątpliwie stosunek bliskości. Osoba trzecia, a taką jest pozwany, może obalić omawiane domniemanie przed udowodnienie, że mimo stosunku bliskości z dłużnikiem nie wiedziała o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć. Pozwany wiedział, że dłużniczka prowadziła działalność, której następnie zaprzestała, powoływane się zaś na przedwstępną umowę darowizny jest chybione, ponieważ w istocie pozostaje w sprzeczności z zapisem § 5 aktu notarialnego z dnia 31 grudnia 2004 r., w którym wskazano, że A. J. jest wiadomym, że w przypadku zbycia lokalu przed upływem 5 lat od dnia nabycia osobie innej niż osoba bliska, zobowiązana będzie do zwrotu uzyskanej bonifikaty po jej waloryzacji. Zastrzeżenie więc w umowie przedwstępnej z dnia 15 października 2004 r., że po upływie 4 lat od momentu podpisania tejże umowy nastąpi darowanie lokalu pozwanemu było bez znaczenia, ponieważ dłużniczka mogła zbyć ten lokal pozwanemu jako osobie bliskiej bez konsekwencji w postaci zwrotu zwaloryzowanej bonifikaty. Z jednej strony pozwany wskazywał na kwestię związaną z upływem 5 lat od nabycia lokalu przez siostrę, z drugiej strony, przeniesienie prawa własności lokalu na niego nastąpiło przed upływem 5 lat, a niezależnie od tego, pozwany i dłużniczka mogli dokonać tej czynności nie oczekując na upływ tych terminów. To świadczy o wiedzy pozwanego dotyczącej działania dłużniczki ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Jednak brak obalenia domniemanie z art.527 § 3 k.c. przez pozwanego jest bez znaczenia w kontekście przepisu art. 528 k.c., który stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, choćby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Niewątpliwie pozwany zawierając w dniu 9 kwietnia 2009 r. umowę darowizny uzyskał korzyść majątkową w postaci prawa własności lokalu, a dodatkowo była to korzyść uzyskana bezpłatnie, ponieważ w zamian za przeniesienie prawa własności lokalu pozwany przy zawarciu aktu notarialnego 9 kwietnia 2009 r. nie zapłacił pozwanej żadnej należności. Tej oceny nie może zmieniać przekazanie przez pozwanego 3 000 zł na wykupienie lokalu przez dłużniczkę w 2004 r., ponieważ o odpłatności lub nieodpłatności decydować winny kryteria obiektywne, czyli wartość gospodarcza obu świadczeń. Z kolei przyjęcie formalnego kryterium odpłatności powodowałoby, że jeżeli świadczeniu jednej strony odpowiada świadczenie drugiej strony, czynność miałaby charakter odpłatny niezależnie od tego, jak przedstawia się relacja obiektywnie ocenianej wartości obu świadczeń. Przy przyjęciu tego kryterium zbycie prawa za symboliczną złotówkę byłoby czynnością odpłatną. Wprawdzie zastosowanie tego kryterium prowadziłoby zawsze do jednakowych rezultatów, jednakże jednocześnie rodziłoby niebezpieczeństwo, polegające na tym, że wyłącznie wola stron decydowałaby o odpłatnym bądź nieodpłatnym charakterze dokonanej czynności (Agnieszka Gil – Rzetecka, Komentarz do art.528 kodeksu cywilnego). Uznanie, że przekazanie kwoty 3 000 zł na zakup mieszkania przez A. J. przez pozwanego było świadczeniem ekwiwalentnym za przeniesienie prawa własności lokalu w odniesieniu do okoliczności sprawy jest nieuprawnione, bowiem nie zostało wykazane, czy i jak zmieniła się wartość rynkowa przedmiotowego lokalu. Ponadto, zwrócić należy uwagę, że dłużniczka w dacie zawierania umowy miała już uprawnienie do innego lokalu i nie mieszkając już w nim nabyła go jako dotychczasowy najemca.

Te wszystkie okoliczności świadczą o spełnieniu przesłanek niezbędnych do uznania czynności prawnej w postaci umowy darowizny zawartej w dniu 9 kwietnia 2009 r. między pozwanym a A. J. za bezskuteczną, co skutkowało uwzględnieniem powództwa strony powodowej.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art.98 § 1 i 3 k.p.c. zasadzając je od pozwanego jako przegrywającego proces. Na koszty te składają się opłata od pozwu w kwocie 1 827 zł i koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika strony pozwanej będącego radcą prawnym w wysokości 2 400 zł.